

Jean Valjean na Lokti

Producent hudebního festivalu **Loketské kulturní léto**, operní zpěvák **Jan Ježek** vypráví o své roli v muzikálu

Bídníci, který uvedl v původním amfiteátru pod hradem Loket. Tenorový part Jeana Valjeana z muzikálu Alaina Boublila a Clauda-Michela Schönberga Bídníci tu zazpíval naposledy.

Postavu Jeana Valjeana jste interpretoval od premiéry Bídníků v České republice v roce 1992 několikrát. Bylo těžké rozloučit se po tak dlouhé době s životní rolí?

Každé loučení s životní rolí je těžké. Vyslechl jsem si řadu poznámek od kolegů i diváků, abych si to ještě rozmyslel.

Čím se koncertní verze Bídníků především lišila od předchozích inscenací?

Nemožností jevištního projevu v kulisách, divák ale určitě nebyl ochuzen o herecký projev jednotlivých aktérů. Hlavní rozdíl je v tom, že se koncert odehrával pod širým nebem a v naprosto ojedinělém prostředí pod loketským hradem.

Jakými změnami prošel festival Loketské kulturní léto od svého vzniku v roce 2000?

Došlo k celkové rekonstrukci amfiteátru, na jehož vytvoření se podíleli naši přední divadelní odborníci. Hlavní změnou je zázemí pro účinkující a rozšíření dramaturgie festivalu od operních představení přes operetu a muzikál až po činohru, nezapomeňme také na koncerty vážné hudby v kostele svatého Václava v Lokti. Letos jsem navíc přenechal po patnácti letech vedení festivalu své dceři Barboře, která měla veškerou organizaci ve svých rukou, jen jsem jí radil.

Prozradíte program příštího Loketského kulturního léta?

Je naprosto závislý na finanční podpoře státu a sponzorů. Rádi bychom přišli s premiérou opery, což bude snad La Traviata, muzikálu a představení na nádvoří hradu Loket. Pokračovat chceme v tradici koncertů v kostele svatého Václava.

■ (ger)

Umění je židle

Ján Mančuška (1972–2011) sice už za života patřil k umělcům, kteří prorazili jak doma, tak v cizině, ale slávy si moc neužil. Zemřel v devětatřiceti letech. První retrospektivy se pak dočkal teprve teď. Běží v **Městské knihovně v Praze** do 11. října a jmenuje se návodně: První retrospektiva.

Mančuška bývá spojován s konceptualismem nebo postkonceptualismem. Řada zdejších teoretiků a historiků vykroužila nad jeho dílem sebezálavně nejednu verbální piruetu. Třeba kurátor Mančuškovy aktuální výstavy Vít Havránek. Text, kterým se pokusil zachytit význam mistrova díla, je natolik otřesnou ukázkou „myšlení“ zdeformovaného zaumným akademismem, že divák málem odraď od vstupu do výstavních sálů. Naštěstí Mančuškovo dílo funguje dobře i bez téhle „podpory“. Ostatně jako každé dílo, v kterém nejde jen o prázdnou formu.

Za prvé je tu jasně patrný vývoj, kontinuální a logický. Mančuška se zabydlel v (post)konceptuálních hrách a hříčkách teprve poté, co se vyrovnal s kresbou a malbou. Dodnes mám před očima jeho úžasné ilustrace k Apollinairově

Ján Mančuška: „...a zase zpět“ (2004), prořezávaný hliníkový plech, obraz Františka Muziky Figury v krajině (1932), 53 x 83 x 6,8 cm a Krabička od cigaret Marlboro (2000–2001), část instalace Osvobozená domácnost

pornografické novele 11 tisíc prutů (2000). Za druhé je tu jistá intimita, domáckost a vlastně i věcnost jeho prací, viz třeba zálibu v kuchyňském interiéru, zejména v židličkách. V širokém spektru přístupů k věci pak zaujmou hlavně návraty k experimentální poezii a možnostem celuloidového filmu. Mančuška se díval na objekty ve svém nejbližším okolí zaujatě, invenčně, nově. Hledal jejich význam při vědomí minulého, ale šel po svých. To se o těch, kdo získali Cenu Jindřicha Chalupického po

něm (2004), až na jednu dvě výjimky říct nedá.

Mančuškovo dílo se uzavřelo předčasně – podobně jako dílo jeho kolegy Jana Jakuba Kotíka, který zemřel ještě o čtyři roky mladší. Oba ale dali českému (post)konceptualismu důležitý impuls. Jeden tím, že své práce vybavil inteligentní a zábavnou kritičností, druhý pak skoro až wolkerovskou úctou k obyčejným věcem. Divácky atraktivní je to i to.

■ Radim Kopáč
výtvárný a literární kritik

ZPĚVNÍK JANA BURIANA (242)

Zvonky štěstí

Jan Burian
písníkář

Odpoledne v tom strašlivém horku v zahradní restauraci vůbec nikdo nebyl. Mouchy kamsi zalezly a ani letadlům se z nedaleké letištní plochy nejspíš nechtělo vzlétat. Třicet osm si člověk občas naměří při chřipce, ale ve stínu lípy? Posadil jsem se ke stolku, objednal si kokoli s ledem a teprve potom jsem zjistil, že bzucení toho dne přece jen nebudu ušetřen. „Zpívám rád a je to na mně doufám znát,“ ozvalo se z reproduktoru nade mnou. „Zpívám rád, a to je právě báječné...“

Jsem povoláním písníkář a profesionální deformace mi nedovoluje neposlouchat, když kdokoli začne poblíž mě zpívat. Pokaždé, jakmile někdo spustí, očekávám v textu myšlenku, názor, vyjádření pocitu, který mi zpěvák potřebuje sdělit. Proč by to jinak někdo psal nebo

zpíval? Víím, že může existovat i jiný důvod – dotyčný prostě nechce zpívat jen *lalala*, potřebuje k notám i nějaké jiné slabiky. Ne zrovna hned myšlenky či pocity, stačí alespoň něco – vyplněná křížovka dlouhých a krátkých slabik, a když je nejlíp, jde to klidně i bez tajemky. Ještě lepší než myšlenka je slogan, ten přece prodává...

Často trpím téměř fyzicky. Jako teď v zahradní restauraci, když mi zpěvák sděluje: „Častokrát, když celý kraj šel v písničkách spát, zvonky štěstí já slyším v dálce znít a hrát.“ To je fakt horší než to vedro! Samozřejmě, ať si každý poslouchá, co chce, to ano, ale ať si také neposlouchá, co nechce! Když jsem však požádal číšnici, jestli by to nemohla vypnout, řekla, že to nejde. „Ale vždyť tu sedím úplně sám,“ snažil jsem se ji přesvědčit logickými argumenty. „My to musíme mít puštěné, i kdyby tu neseseděl vůbec nikdo,“ zpražila mě.

Druhý den popolezla rtuť na teploměru ještě výš a vzduch, hmyz, letadla i ptáci se ani nehnují. Také já jako bych se připekl k židli – seděl jsem totiž v téže restauraci, ovšem tentokrát se svým synkem.

Teď tu nic nehrálo, avšak zdálo se, že personál následoval mouchy a rovněž někam zalezl. Měli jsme žízeň. Synek je taky muzikant, skládá písničky, vydává desky. Vyprávěl jsem mu včerejší příhodu a mimo jiné jsem prohlásil, že už mě ta *komerce* obtěžuje.

„Proč ti vadí, že je něco komerční?“ povídá mi. „Copak něco, co se dobře prodává, musí být zákonitě špatný?“

„To rozhodně ne,“ zkoušel jsem to z posledních sil nějak vysvětlit. „Samozřejmě že je dobře, když se hudba prodává a šíří, ale to označení *komerce* pro nás vždycky znamenalo, že zkrátka nejde o dílo, které by umělec musel vytvořit z vlastní potřeby, i kdyby na sůl nebylo, ale že z tohohle ta touha po penězích čouhá jako sláma z bot a...“

„Poslouchám a chvěje se mi třemou hlas, zvonky štěstí já slyším zpívat v každém z nás,“ zaburácelo nám v tom okamžiku nad hlavou a vzápětí se odkudsi vynořila i ta včerejší číšnice.

Možná by měl někdo navrhnout, aby se česká pop-music zakázala ve veřejných prostorách stejně jako kouření...